

בבית המשפט העליון

דנג"ץ 4907/04

בפני : כבוד השופט מ' חשין

העותר : איגוד הבנקים בישראל

נ ג ד

- המשיבים :
1. האגודה לזכויות האזרח בישראל
 2. משרד הפנים
 3. נציבות מס הכנסה
 4. המוסד לביטוח לאומי
 5. רשות השידור
 6. בנק ישראל
 7. רשם מאגרי מידע

עתירה לדיון נוסף בפסק דינו של בית המשפט העליון מיום 10.5.2004 בבג"ץ 8070/98 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' שר הפנים, שניתן בידי השופטים ד' דורנר (בדימ'), א' ריבלין וא' גרוניס

בשם העותר : עו"ד מוטי ארד, עו"ד הילה גולדברג

בשם המשיבה 1 : עו"ד אבנר פינצ'וק

בשם המשיבים 2-7 : עו"ד מלכיאל בלס

החלטה

עתירה לקיומו של דיון נוסף בפסק הדין בבג"ץ 8070/98 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' משרד הפנים ואח' (טרם פורסם).

2. משרד הפנים נהג להתיר לבנקים המסחריים ולרשויות המדינה - נציבות מס הכנסה, המוסד לביטוח לאומי, רשות השידור ובנק ישראל - להתחבר במישרין למאגר מידע של משרד הפנים בו מאוחסנים פרטים על אזרחי המדינה, ולשאוב ממנו פרטים באופן אוטומטי וללא צורך בבקשה פרטנית. המשיבה - האגודה לזכויות האזרח - סברה כי נוהג זה נוהג פסול הוא הפוגע בפרטיותם של אזרחי מנת ישראל, ועל כן עתרה

לבג"ץ בדרישה להפסיק את הנוהג ולהורות למדינה לקבוע קריטריונים וכללים מתאימים לאותו עיון. ביום 10.5.04 נתקבלה העתירה - חלקה הנוגע לרשויות המדינה נתקבל פה אחד, וחלקה הנוגע לבנקים המסחריים נתקבל ברוב דעות. המדינה בחרה שלא לעתור לדיון נוסף והעתירה שלפנינו היא עתירתם של הבנקים המסחריים, באמצעות איגוד הבנקים, על אותו חלק של פסק הדין הנוגע לעניינם.

3. בתמצית ייאמר, כי חיבור שחוברו הבנקים למאגר המידע של משרד הפנים נועד לאפשר להם למלא באופן יעיל ומהיר אחר הוראה חוקית המחייבת אותם לזהות את לקוחותיהם באמצעות מרשם האוכלוסין. אין חולק אפוא - ושופטי הבג"ץ הסכימו על כך - כי קיים אינטרס ציבורי לקיומו של החיבור הישיר, אלא שדעת הרוב - מפי השופטת דורנר ובהסכמת השופט ריבלין - סברה כי מסירת הפרטים מהווה פגיעה בפרטיותם של האזרחים ועל כן אסורה היא ללא הסמכה מפורשת בחוק. אשר-על-כן, ובהיעדר הסמכה חוקית לדבר, סברו שופטי הרוב כי יש לקבל את העתירה ולאסור את החיבור עד אם תקבע המדינה הסדר חוקי מתאים. ובלשונה של השופטת דורנר, בסעיף 10 לפסק דינה: "המשך קיום ההעברה לבנקים מחייב חקיקה מתאימה". בצד זאת, הורתה השופטת דורנר על תקופת היערכות של ששה חודשים שבסיומם תחל תחולת פסק הדין.

4. השופט גרוניס - בדעת מיעוט - סבר כי בנסיבות העניין הפגיעה באזרחים היא כה שולית עד כי לא ניתן לראות בה פגיעה בפרטיות; ובלשונו "ככל שישנה פגיעה בזכות לפרטיות, מדובר בפגיעה של מה בכך" (סעיף 4 לפסק דינו). השופטת דורנר ראתה צורך להשיב לעמדה זו, וחלקה עליה בהסבירה כי "ההגנה על זכויות-האדם מחייבת להקפיד ביישומן של הלכות [המחייבות כי הפגיעה תותר בחקיקה ראשית]. סטייה מהן - גם במקרים הנראים קלים - עלולה להביא לפיחות במעמד הזכויות, ולהוביל להחלשה לא חוקית ולא ראויה של ההגנה עליהן" (סעיף 9 לפסק דינה).

5. אלו היו בתמצית עמדות שופטי הבג"ץ, ועל יסוד עמדות אלו הגיש איגוד הבנקים את עתירתו לדיון נוסף ובה - בלשון איגוד הבנקים - שני ראשים מרכזיים אלה (ההדגשות במקור):

הראש הראשון נשען על המחלוקת החוקתית היסודית בין הגיה המובעת בפסק-דין הרוב, מפי כב' השופטת (בדימ') דורנר, לפיה גם במצב של פגיעה קלת ערך בזכות חוקתית לא ניתן לפטור את הרשות מתחולתה המלאה של פסקת ההגבלה, ובלשונה של כב' השופטת דורנר: "אף בהנחה - שאיני מקבלת - כי הפגיעה בפרטיות הנוצרת כתוצאה מתחברות גוף פרטי, דרך

קבע, למאגר מידע ממשלתי היא זניחה, הרי שאין בידיי להסכים לגישת חברי, הפוטרת פגיעות קלות בזכויות-אדם מתחוללת פסקת ההגבלה. "...

לעומת גישה זו, דעתו של כב' השופט גרוניס בדעת המיעוט היא, כי מאחר ומדובר בפגיעה של מה בכך בזכות לפרטיות, ככל שישנה פגיעה כזו, הרי שאין לבחון אותה לפי כל אמות המידה של פסקת ההגבלה, ובלשונו: "אין צורך לבחון את העברת המידע לבנקים לפי פסקת ההגבלה, שכן ככל שישנה פגיעה בזכות לפרטיות, מדובר בפגיעה של מה בכך" המחלוקת החוקתית בפסק-הדין היא, למעשה, מחלוקת לגבי תחולת כלל זוטי דברים (de minimis) במשפט.

הראש השני של העתירה דנן לדיון נוסף נשען על החסר בפסק-הדין, הן של הרוב והן של המיעוט, והוא הדיון בטיעון היסודי והמובא בהרחבה בתשובת איגוד הבנקים לעתירה, כי בענייננו אין צורך בבחינת מידת עמידתו של הסדר השאילתות בדרישות פסקת ההגבלה, שכן לא מתקיימת כלל פגיעה בפרטיות מעצם ההסדר. מאחר ובדיקת נתוני הזהות של הלקוח מול נתוני המחשב של מרשם האוכלוסין מתבצעת רק לאחר שאותו לקוח מסר לפקיד הבנק את אותם נתונים ממש כשהם רשומים בתעודת הזהות שלו, ישנה הסכמה של הלקוח לכך שפקיד הבנק ייחשף לאותם נתונים גם במדיה ממוחשבת בתקשורת ישירה.

...

פסק-דין הרוב מאזכר בפתח סקירת טענות הצדדים טענה מרכזית זו של איגוד הבנקים (עמ' 5 למטה), אך נמנע לחלוטין מלדון בה בהמשך פסק-הדין. גם בפסק-הדין המיעוט אין דיו בטענה זו, של העדר פגיעה בפרטיות בהסדר השאילתות והדיון בו מתרכז בניתוח המצב המשפטי והעובדתי בהנחה שמתקיימת כזו פגיעה

...

6. ביקשתי את תגובתן של האגודה לזכויות האזרח ושל המדינה לעתירה, וזו הייתה התגובה: האגודה לזכויות האזרח מתנגדת לעתירה, ואילו המדינה השיבה כי אף שסוברת היא כי מן הבחינה המשפטית ראוי היה לילך בדרכו של השופט גרוניס, הרי שמבחינה מעשית החליטה שלא להמשיך בדרך המשפטית - בעתירה לדיון נוסף - אלא "לנקוט בדרך של נקיטה בפעולות לתיקון החקיקה הנדרשת בעניינים הנדונים בפסק הדין".

7. דין העתירה להידחות. אסכים עם העותרת: מחלוקת שנפלה בין שופטי הרוב לשופט המיעוט בעניין הפגיעה בזכויות אדם - מחלוקת עקרונית וחשובה היא. אלא

שבכך אין די לענייננו. משהציע בית המשפט למדינה לפעול לתיקון החוק; ומשהודיעה המדינה כי בכוונתה אמנם לפעול לתיקון החוק; אין עוד מקום כי בית המשפט יוסיף וידון בסכסוך המשפטי. ראוי כי נסיג ידינו ונותר את הזירה למחוקק למציאת הסדר חוקי מתאים - בין בהתרת ההעברה לבנקים ובקביעת כללים מתאימים להעברה זו, בין בהמשך האיסור הקיים. נזכור ונשמור כי עקרון ביזור הסמכויות קובע חלוקת עבודה ברורה בין שלוש רשויות השלטון: המחוקק מחוקק; המבצע מבצע; והשופט שופט ומפרש חוקים.

8. לא מצאתי אפוא כי המקרה שלפנינו, על אף חשיבותו המשפטית, מצדיק כי יקוים בו דיון נוסף, והכל כפירוש של סעיף 30 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב] תשמ"ד-1984. סעדם של הבנקים יהיה בחוק של הכנסת או בהסדר חוקי אחר שיימצא.

9. העתירה נדחית.

היום, כ"ה באב תשס"ד (12.8.2004).

ש ו פ ט